צח: המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

רבי ישמעאל אומר רפת בקר היא בו'. נראה דכי היכי דהכא גבי תנאי בנין אין משוב בית אח"כ יש לו שם על שמונה ה"ג לענין חלוקת אמים לו שופטין דהא דאמרת אי איכא ד' אמות לזה וד' אמות לזה חולקין מוקמינן בפ"ק דסוכה (דף ג: ע"ש וכן לעיל יא.) כאלו המתחלקת לפי פתחיה: **כי קחשיב משפת כרובים ולמעלה.** בפירוש מקלא פרש"י דתקרה דעליית היכל היתה גבוהה משל קדשי הקדשים עשר אמות [1] ולא עיין כאן: מתקיף

תאנא [a] **ומיישן והולך עד החג: מתני'** [2] **המוכר מקום לחבירו** [b] **וכן המקבל מקום מחבירו לעשות לו בית חתנות לבנו ובית אלמנות לבתו בונה ארבע אמות על שש דברי ר' עקיבא רבי ישמעאל אומר רפת בקר היא**

זו [3] **הרוצה לעשות רפת בקר בונה ד' אמות על שש בית קטן שש על ח' [4] גדול ח' על עשר** [c] **טרקלין י' על י'** [5] **רומו כחצי ארכו וכחצי רחבו ראיה לדבר רבן שמעון בן גמליאל אומר כבנין ההיכל: גמ' למה לי למיתנא בית חתנות לבנו ובית אלמנות לבתו ליתני בית חתנות לבנו ולבתו ובית אלמנות לבנו ולבתו מלתא אגב אורחיה קמ"ל** [d] **דלא דרכא דחתנא למידר בי חמוה כדכתיב בספר בן סירא הכל שקלתי בכף מאזנים ולא מצאתי קל מסובין וקל מסובין** [e] **חתן הדר בבית חמיו וקל מחתן אורח מכנים אורח וקל מאורח משיב דבר בטרם ישמע שנאמר** [f] **משיב דבר בטרם ישמע אולת היא לו וכלמה: ר' ישמעאל אומר רפת בקר היא זו הרוצה לעשות כו': רפת בקר מאן קתני לה איכא דאמר ר' ישמעאל קתני לה ואיכא דאמר ר"ע קתני לה איכא דאמר ר"ע קתני לה וה"ק אע"פ שרפת בקר היא פעמים שאדם עושה דירתו כרפת בקר ואיכא דאמר ר' ישמעאל קתני לה וה"ק שהרוצה לעשות רפת בקר עושה ארבע אמות על שש: טרקלין י' על י': מאי טרקלין** [6] **קובתא בי וורדי תאני** [g] **וקנתיר שתים עשרה על י"ב מאי קנתיר** [h] **תרבץ אפדני: רומו כחצי ארכו וכחצי רחבו ראיה לדבר רשב"ג אומר כבנין ההיכל: ראיה לדבר מאן קתני לה איכא דאמר רשב"ג קתני לה והכי קאמר ראיה לדבר מנין אמר רשב"ג הכל כבנין היכל ואיכא דאמר ת"ק קתני לה ורשב"ג אתמוהי קא מתמה והכי קאמר ליה [לת"ק] ראיה מנין מבנין היכל אטו כולי עלמא כבנין היכל עבדי תניא אחרים אומרים רומו כקורותיו ולימא רומו כרחבו איבעית אימא** [i] **ביתא מעילאי רווח ואיבעית אימא משום דאיכא בי כווי רבי חנינא נפק לקרייתא רמו ליה קראי אהדדי כתיב** [2] **והבית אשר בנה המלך שלמה לה' ששים אמה ארכו ועשרים רחבו ושלשים אמה קומתו וכתיב** [3] **ולפני הדביר עשרים אמה רחב ועשרים אמה קומתו ולמעלה מאי קמ"ל הא**

מכולהו קאי והיינו בית חתנות שהוא ארכו (a) ד' על ו' רומו ה' דהיינו תלי ארכו ותלי רחבו בבית קטן שבע ותשע בבית גדול ועשר בטרקלין: **כבנין ההיכל.** ההיכל על פני הדביר היה ארכו מ' ורחבו עשרים ורומו שלשים דהיינו תלי ארכו ותלי רחבו: **גמ' הכי גרסינן ליתני בית חתנות לבנו ולבתו ובית אלמנות לבנו ולבתו מילתא אגב אורחיה קמ"ל.** מדלא תנא בית אלמנות לבנו ולא תנא נמי בית חתנות לבתו משמיהן ים ללמד דלאו דרכא דחתנא כו' וכבר פירשתי לה בתמיתין: **כי חמוה.** כדאמרי' בפסחים (דף קיג.) הוי זהיר באשתך מתחנה הראשון אמרי לה משום חשד ואמרי לה משום ממון ואיתא להא ואיתא להא. ומיהו הוא הדין לכל החתנים אלא שמן הראשון צריך ליזהר חמיו יותר: **קל מסובין.** לאו דוקא אלא דבר גרוע ולהכי נקט סובין ולא טוהה דפסולת הוא: **אורח מכנים אורח.** דיו אם מהנה לו בעל הבית: **הרוצה לעשות רפת בקר כו'** מאן קתני לה: **שהרוצה לעשות כו'.** ופירוש לדבריו הוא אומר דקאמר רפת בקר היא זו שהרי הרוצה לעשות כו' אבל לר' עקיבא רפת בקר אינו גדול כל כך ומתרמי פליגי ר' ישמעאל ורבי עקיבא פליגי בבית חתנות ופליגי ברפת בקר ושיעוריה דר' עקיבא מפורש בבית חתנות ולא ברפת בקר ודלרבי ישמעאל מפורש ברפת בקר ולא בבית חתנות: **איכא דאמרי רבי עקיבא קאמר ליה והכי קאמר ליה.** לרבי ישמעאל דקאמרת רפת בקר היא זו אין הכי נמי דודאי בית חתנות ורפת בקר שיעורן שוה דאע"פ שהרוצה לעשות רפת בקר עושה ד' על ו' פעמים שאדם עושה דירתו בבית חתנות ארבע אמות על ו' כרפת בקר: **קובקפא.** כעין קובה של זגוגית. ונראה לי שעשוי תלוגות כעין קובה: **בי וורדי.** נותנין שם וורדין לגוי להסתכל בהן: **קנתר.** אם התנה לעשות לחבירו קנתר: **תרבץ אפדני.** תבר גדול שעושין שרים בגד אפדני שלהם. ועל שם שמרביצין אותו תמיד במים להשביח האבן קרי ליה תרבץ: **ראיה לדבר מאן קתני לה.** דאילו הוה תני בתמיתין דשב"ג אומר ראיה לדבר כבנין היכל הוה פשיטא דרשב"ג קתני לה אבל השתא דמיתני מקמי מילתיה דרשב"ג הלכך מספקא לן אי דשב"ג קאמר לה הואיל ומסיים אותו הדבור או תנא קמא קאמר לה לההוא תני דבור ואתא רבן שמעון בן גמליאל לאיפלוגי מדקאמר כבנין היכל ולא קאמר מבנין ההיכל: **איכא דאמר רבן שמעון בן גמליאל קאני לה והכי קאמר ראיה לדבר מנין.** פירש דשב"ג הכל כבנין ההיכל: **תנא קמא קאני לה.** והכי קאמר תנא קמא ראיה יש לדבר וקפך דשב"ג והספיק את דבריו ואתמוהי קמתמה כבנין ההיכל אתה רואה לעשות שאר בנינין במדינה אין לך להשוותן יחד דכיון דבהיכל רומו כתלי ארכו וכתלי רחבו כשאר בנינין דלא תשיבי אין צריך להגביה כל כך: **כמלא קורותיו.** כאורך קורותיו שהן נתונין ברחבו של בית: הכי גרסינן **ולימא רומו כרחבו.** דהיינו הך: **מעילאי רווח.** שבתיהם של חומות אבנים היו והחומה מלמטה היא רחבה והולכת ומתקצרת החומה למעלה כדי שיתקיים הרבה: **כי כווי.** החלונות מקום כניסת הקורות בתוך החומה: **רמו ליה.** בני העיירות קראי אהדדי: **כפיב ששים אמה ארכו.** מן המזרח למערב מפתח ההיכל עד כותל מערבי של בית קדשי הקדשים דהיינו ארבעים אמה לאורך היכל ועשרים אמה דבית קדשי הקדשים ושלשים אמה קומתו נמצא שגם בית קדשי הקדשים רומו שלשים אמה: **וכפיב.** נספוק אחר ועשרים אמה קומתו דכתיב ולפני הדביר עשרים כלומר לפנים ממחיצת בית קדשי הקדשים והיא אמה טרקסין שקרויה דביר עשרים אמה אורך מן המזרח למערב ועשרים אמה רוחב מצפון לדרום ועשרים אמה קומתו: **כי קאמיב.** עשרים דקומת בית קדשי הקדשים משפת כרובים ולמעלה קאמיב שהכרובים של שלמה שנים היו עומדין על הקרקע אחד מימין הארון אצל כותל מערבי ואחד משמאלו [j] ורומו עשר כדכתיב בהדיא במלכים [מ"א ו] וכנפיהן פרושות מקיר לקיר כנף האחת נוגע בקיר כנף לפונה וכנף חבירו נוגע בקיר דרומי נמצא מראשי הכרובים ולמעלה עשרים אמה עד הגג ואותן של משה על גבי הכפורת היו: **ומאי קא משמע לן.** למה לי דקאמיב קרא כי האי גוונא משפת כרובים ולמעלה לימא שלשים אמה קומתו:

ומשני

a) לעיל ז., **b)** (נקמן נט.), **c)** (ל"ל זמיתן), **d)** (עי' תוס' סוכה ה: ד"ה בפלים וכתו' יומא נג. ד"ה ובשרים מבואר ביותר).

תורה אור השלם

1 משיב דבר בטרם ישמע אולת היא לו וכלמה:
משלי יח יג

2 והבית אשר בנה המלך שלמה לה׳ ששים אמה ארכו ועשרים רחבו ושלשים אמה קומתו:
מלכים א ו ב

3 ולפני הדביר עשרים אמה ארך ועשרים אמה רחב ועשרים אמה קומתו ויצפהו זהב סגור וזבח מזבח ארז:
מלכים א ו כ

הגהות הב"ח

(a) בפשטה המוכר מקום לחבירו לעשות לו בית חתנות לבנו ובית אלמנות לבתו וכן המקבל מחבירו נמשות לו: **(b)** נמרא מאי טרקלין. ב"ב עיין בערוך ערך טרקלין: **(c)** שב"ם ד"ה רומו וכו' פטוח תרבץ ששש על רוחב ד' רומו ה':

מוסף רש"י

בבנין ההיכל. שהיה תרבץ תרבעים ורחבו עשרים ובנבו שלשים (מלכים ז ב). לקרייתא. לכפרים (לחות בתבואות (פסחים נב).

רבינו גרשום (המשך)

ומשימין אותן בראוחב הבית: ומקשינן הואיל שקורות בראוחבין עומדין ליתני בראוחבו: איבעית אימא. אי קתני בראוחבו של בית שיעורי זוטר שפי משום דכל ביתא מעילאי רווח לפי כי ביסוד הבית עושין הכותל עבה ומקצרין הכותל כשהוא עולה והבנין רווח מאליו ולפיכך צריך לומר רומו בקורותיו שיהא רומו כאותה הרוחבת הבנין של מעלה לא כאותו של מטה לפי כי הבנין מתקצר מלמטה: ואיבעית אימא. משום הכי קתני רומו בקורותיו משום דאיכא בי כווי דכל אורך הקורה עם אותו שנכנס מן הקורה בכתלים מיכן ומיכן וכי האי שיעור צריך שיהא נבהות רומו דאי קתני בראוחבו הוי משמע בלא עובי הכתלים: ול' אמה קומתו וכתוב אחר אומר מן הדביר עשרים אמה קומתו. דאי הוה הבנין גרוע כלום מן אורך ורוחב מן הקומה נמי הוה נגרע. משפת כרובים שהיו מורשים בדביר קא חשיב דמשפת נופייהו ולמעלה לא הוי אלא עשרים באמה לחוד

רבינו גרשום

כלא חומץ ראש התנה לו למכור יין ישן צריך שיהא מאשתקד ותנא ושצריך שיוכל לעמוד ומתיישן והולך עד החג: **שם** וכן המקבל מעות מחבירו לבנות לו בית חתנות לבנו או בית ארמלות לבתו. שאם נתאלמנה בתו וחזרה לבית אביה ורצה האב לבנות לה בית לבד: ליתני בית חתנות לבנו ולבתו ולמה לי למיתני בית ארמלות: דלא דרכיה דחתנא למידר בבית חמוה. דכיון שלבו גס בחמותו אתי לקלקול. אבל מהשתא כשנתארמלה שבה אל בית אביה מכלל דעד האידנא לא הוות קיימא להתם: ר' ישמעאל אומר רפת בקר היא זאת. הואיל דקטנה היא כל כך: והרוצה לעשות וכו' רפת בקר דמתני' מאן קתני לה. ר' ישמעאל או ר"ע: איכא דאמר ר' עקיבא קתני לה והכי קתני. במתני' בונה ד' אמות על שש דברי ר' עקיבא שהרוצה לעשות רפת בקר וכו'. שפעמים שאדם עושה דירתו קטנה כרפת בקר: מאי טרקלין קובתא בי וורדי. כגון שפורסין אהלים וענגל הוא למעלה כקובה ומוקף הוא מכל דפניו ופורסין שושנים לשם כדי שיהא ריחם נודף ושוכבין בתוכן שרים: תרבץ אפדני. גינת ביתן שאחורי אפדנם: טרקלין י' על י'. מאורך ומרוחב: רומו כחצי ארכו. אלו ה' אמות וכחצי רחבו. ה' אמות אחרות דהיינו י' אמות בקומתו: ראיה לדבר רשב"ג אומר כבנין ההיכל. שהבית שבנה שלמה לה' ששים אמה ארכו ועשרים רחבו ושלשים אמה קומתו צא מהן עשרים אמה של פני הדביר באורך נשתיירו מ' אמות מאורך הבית והיינו ההיכל שהיה מ' אמה ארכו ועשרים רחבו. טול חצי ארכו של היכל דהיינו כ' אמה וכן רחבו חצי דהיינו עשרה אמות הרי כאן ל' אמות וכן הוא קומתו של היכל: ואיכא דאמר מיפלג פליג ואתמוהי קא מתמה והכי קאמר אטו כולי עלמא כבנין היכל קעבדי. רומו בקורותיו. של בית שמחזיקין התקרה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com